

Flora- en faunaonderzoek

Sancta Maria fase 2 Noordwijk

Aanvullende onderzoeken 2013

Flora- en faunaonderzoek

Sancta Maria fase 2 Noordwijkerhout

Aanvullende onderzoeken 2013

Titel	Flora- en faunaonderzoek Sancta Maria fase 2 Noordwijkerhout Aanvullende onderzoeken 2013
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veendam
Datum	21 januari 2014
Status	Definitief

Bureau
Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
fax 0566-632074

mbleijerveld@planet.nl

www.ruimtevooradvies.nl

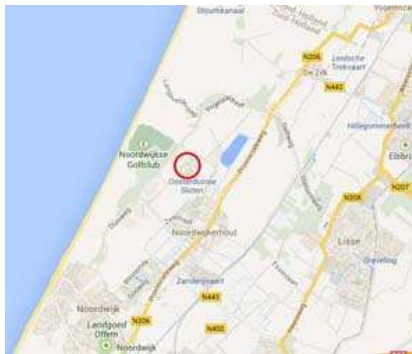
INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Opzet onderzoek	
1.3	Plangebied en ingreep	
2	RESULTATEN	2
2.1	Eekhoorn	
2.2	Vleermuizen	
2.3	Vogels	
2.3	Vissen	
3	CONCLUSIES	8

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Ten noorden van Noordwijkerhout ligt de voormalige psychiatrische inrichting Sancta Maria. Het terrein met het karakter van een landgoed wordt gereed gemaakt voor woningbouw. Inmiddels is een deel van het terrein gereed of bouwrijp. De overige terreindelen zijn min of meer in oorspronkelijke staat, hoewel de meeste gebouwen al gesloopt zijn en een deel van het terrein fiscaal bouwrijp is gemaakt. Het voornemen is hier om enkele gebouwen te slopen, begroeiing te dunnen of te kappen, sloten te dempen en een groenrijke villawijk aan te leggen. Voor aanvang van het project is een flora- en faunaonderzoek gedaan voor het gehele terrein (Sancta Maria natuurtoets. Arcadis, 23 feb 2006. 110502/ZF6/OJ8/201151). Omdat het onderzoek relatief oud is, is besloten om het onderzoek op enkele punten te actualiseren. De aandachtspunten in het onderzoek zijn vaste verblijfplaatsen van eekhoorn, vleermuizen en vogels, en het voorkomen van strikter beschermde vissoorten. Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van de verschillende aanvullende deelonderzoeken.

Figuur 1. Globale ligging Sancta Maria (cirkel).

1.2 Opzet onderzoek

Het vleermuisonderzoek bestond uit zes ochtend- of avondbezoeken in het zomerhalfjaar. Voor, tijdens en na afloop van de onderzoeken is tevens gelet op aanwijzingen (nestindicerend gedrag) voor vaste nest- of verblijfplaatsen van andere soortengroepen. Omdat het onderzoek in juli van start ging, is voor het verkrijgen van een adequaat beeld voor vogels en eekhoorn in december 2013 een aanvullende inspectie verricht. Deze inspectie betrof de bomen op het gehele terrein, gericht op horsten en eekhoornnesten. Tenslotte zijn in september 2013 drie sloten en een vijver steekproefsgewijs bemonsterd.

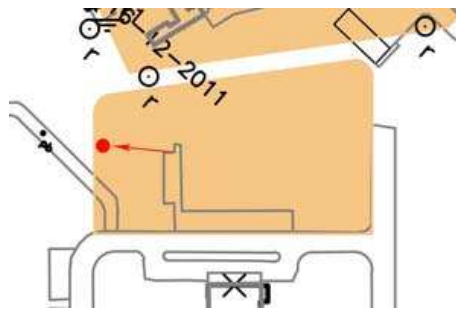
1.3 Plangebied en ingreep

In Bijlage I zijn de voorgenomen ingrepen in het terrein weergegeven. De ingrepen bestaan uit het dempen van drie slootdelen, de vijver in de noordwesthoek van het terrein en de laagten op de plaats van gesloopte gebouwen. De laagten zijn ondiep watervoerend en staan regelmatig droog. Tegenover het dempen van de drie slootdelen staat het graven van nieuwe watergangen. De totale oppervlakte aan watergang en de gemiddelde breedte nemen hierdoor toe. Een andere ingreep betreft het rooien van ondergroei op het terrein en het kappen van bomen op de plaats van bouwkavels en infrastructuur. Plaatselijk vindt ook herplant plaats, bijvoorbeeld ten zuiden van de hoofdingang en langs straten. Tot slot staan in het centrale noorden nog een ketelhuis en een dienstgebouw. Het voornemen bestaat om deze gebouwen te slopen.

2 RESULTATEN

2.1 Eekhoorn

In de natuurtoets uit 2006 wordt melding gemaakt van één waarneming van een Eekhoorn op het terrein. In 2012 is een bewoond eekhoornnest gevonden in een boom in het noordwesten van het terrein. Het nest bevond zich in een takkluwen van Klimop. Gelet op de periode van de waarneming (mei) is de status van kraamnest aannemelijk. Tijdens de verschillende bezoeken in 2013 zijn op het terrein geen Eekhoorns meer waargenomen. De nestlocatie van 2012 is niet specifiek meer bezocht. De boom was in december nog aanwezig.

Figuur 2 & 3. Locatie eekhoornnest.

Op 30 december 2013 zijn de kale bomen op het terrein gecontroleerd op aanwezigheid van eekhoornnesten. De nesten zijn bolvormig en bevinden zich vrijwel altijd tegen de stam of in de vork van een zware tak. In een territorium zijn vier tot zeven (reserve)nesten aanwezig. Tijdens de inspectie zijn geen echt overtuigende nesten gevonden. Door stormen voorafgaand aan het bezoek waren de meeste nesten niet geheel intact. In één bosperceel zijn twee nesten gevonden waarvan het nest op de zuidelijkste locatie veel weg had van een eekhoornnest. Overigens zijn verschillende bomen op het terrein, voornamelijk langs de noordrand met klimop begroeid. Hierin is een nest niet te traceren. Het aantal waarnemingen van Eekhoorn en mogelijke nesten is gering. Ook is het aantal oude eiken, beuken en dennen op het terrein gering. Op basis hiervan is geschat dat er maar één territorium aanwezig is. Sancta Maria staat in verbinding met de duinen via groenstroken. Vermoedelijk gaat het om een voorpost van de grotere populatie in de duinen.

Figuur 4. Westzijde terrein met locatie eekhoornnest in 2012 (groen) en mogelijke locaties in 2013 (geel).

Figuur 5. Mogelijk eekhoornnest t.p.v. de zuidelijkste gele stip.

2.2 Vleermuizen

In 2006 is een kolonie van 94 Gewone dwergvleermuizen gevonden in een bijgebouwtje van het ketelhuis. In het rapport zijn de exacte locatie van de kolonie en details van het onderzoek niet weergegeven. Verder is eenmaal een Laativlieger waargenomen.

In 2013 zijn zes bezoeken aan het terrein gebracht. In onderstaande tabel zijn de details weergegeven. Tijdens de bezoeken zijn in ieder geval vijf soorten vleermuizen waargenomen en mogelijk zes soorten. Het gaat om Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laativlieger, Watervleermuis en mogelijk Grootoorvleermuis.

Bezoekdatum	Aard onderzoek	Weer
03-07-13 (avond)	Kraamverblijven	15°C, onbewolkt, 1 Bft.
04-07-13 (ochtend)	Kraamverblijven	10°C, onbewolkt, 0 Bft.
15-07-13 (avond)	Kraamverblijven	20°C, onbewolkt, 0 Bft.
15-07-13 (ochtend)	Kraamverblijven	14°C, onbewolkt, 0 Bft.
20-08-13 (avond)	Balts- en paarplaatsen	18°C, onbewolkt, 0 Bft.
18-09-13 (avond)	Balts- en paarplaatsen	14°C, bewolkt, 0-3 Bft., kortstondig beetje neerslag

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis is de algemeenste soort op het terrein. In het eerste uur na zonsopgang was de soort regelmatig foeragerend te horen verspreid over het terrein, maar de aantallen leken niet hoog. Vermoedelijk bevinden zich elders interessantere foerageergebieden, bijvoorbeeld het Oosterduinse Meer (ten noordoosten van het plangebied) en de duinen. In het ketelhuis was een kraamkolonie aanwezig van minimaal 60 exemplaren. Als invliegopeningen fungeerden de open stootvoegen van de schoorsteen op het dak. Naar alle waarschijnlijkheid huist de kolonie in de spouw van de schoorsteen. Het ketelhuis zelf is grotendeels van glas en metaal en lijkt ongeschikt als verblijfplaats. In tegenstelling tot 2006 zijn geen verblijfplaatsen in de bijgebouwen gevonden. Het leeuwendeel van de uitvliegende vleermuizen verdween in noordwestelijke richting het plangebied uit. Dit wijst op de duinen als bestemming, waarbij de tussenliggende groenstroken als verbinding fungeren.

In het najaar daalde de aanwezigheid van Gewone dwergvleermuis aanzienlijk. Er werd slechts in beperkte mate gefoerageerd. De kolonie in het ketelhuis bleek te zijn vertrokken. Op 20 augustus is nog één zeker exemplaar gezien dat van de schoorsteen gebruik maakte. Op 18 september is een baltsend exemplaar bij het ketelhuis waargenomen en een exemplaar tussen de paviljoens. Het gebruik van het ketelhuis als winterverblijf bestaat op grond van het baltsende exemplaar tot de mogelijkheden.

Figuur 6. Ketelhuis met locatie verblijfplaats Gewone dwergvleermuis (geel).

Ruige dwergvleermuis

Deze soort is in kleine aantallen waargenomen in het terrein, met name bij de vijver in het westen van het terrein. Er zijn geen aanwijzingen voor zomerverblijfplaatsen gevonden. In tegenstelling tot het gebruikelijke patroon daalde de presentie in het najaar. In augustus en september is slechts af en toe een exemplaar waargenomen. In het najaar zijn geen balts- of paarverblijven gevonden.

Rosse vleermuis

Deze soort is regelmatig in kleine aantallen overvliegend waargenomen. De exemplaren die na zonsondergang zijn gezien kwamen van buiten het terrein (zuidwest) aanvliegen. In september is de soort niet meer waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een kolonie op het terrein.

Laatvlieger

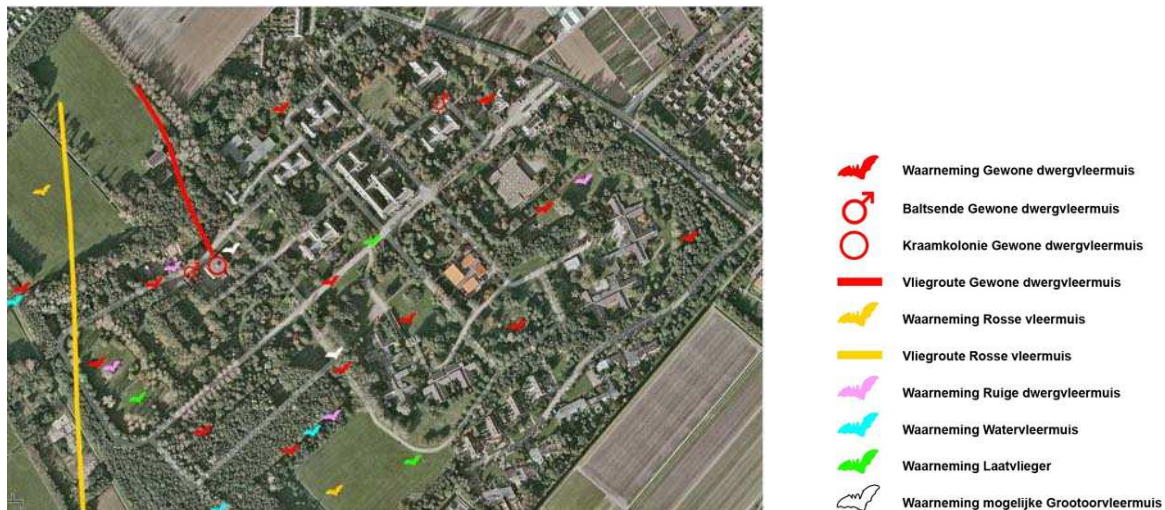
Deze soort is regelmatig in kleine aantallen foeragerend waargenomen op het terrein. De te slopen gebouwen zijn niet geschikt als verblijf voor deze soort. De soort is in augustus en september niet meer waargenomen.

Watervleermuis

Deze soorten is regelmatig foeragerend waargenomen boven de sloten in de zuidwesthoek van het terrein. Het ging om zeer beperkte aantallen (1 à 2 exemplaren). In september is de soort niet meer waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen voor verblijfplaatsen gevonden.

Grootoorvleermuis

Deze soort is moeilijk waar te nemen vanwege het zeer beperkte bereik van zijn geluiden, met name bij lage dichtheid. De soort is in het voorjaar tweemaal mogelijk waargenomen (zicht en gehoor). Beide waarnemingen waren onvoldoende goed om de soort met zekerheid te determineren. Het is bekend dat de soort in de duinen en boomrijke dorpen voorkomt. Het plangebied is uitstekend geschikt als foerageergebied en het voorkomen op het terrein is, mede gelet op de goede verbinding met de duinen, zeer waarschijnlijk. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor verblijfplaatsen binnen het plangebied.

Figuur 7. Luchtfoto plangebied met de belangrijkste waarnemingen van vleermuizen.

2.3 Vogels

Vogelsoorten met vaste nestplaatsen die in het terrein voor zouden kunnen komen zijn Huismus en Gierzwaluw wat betreft de gebouwen en Ransuil en roofvogels wat betreft de bomen.

Vaste nestplaatsen in bebouwing

Het voorkomen van Huismus en Gierzwaluw is uit te sluiten. Beide soorten zijn niet in het terrein gezien en de te slopen gebouwen zijn ongeschikt als nestplaats.

Vaste nestplaatsen in bomen – waarneming soorten

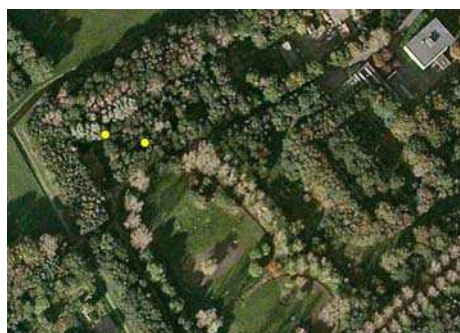
Van de 'boomsoorten' was in de zomer alleen Buizerd in de zuidwesthoek van het terrein regelmatig aanwezig. Nestindicerend gedrag is niet waargenomen en er is geen nest gevonden. Omdat de bomen in blad stonden kan een nest onopgemerkt blijven. Ook kan het nest al zijn uitgevlogen toen het onderzoek begon.

Tijdens de nachtelijke bezoeken is Ransuil niet waargenomen. Bosuil was wel roepend aanwezig, waaronder jongen in augustus. De roepen zijn voornamelijk in de oosthoek van het terrein gehoord. De jongen hielden zich in augustus in de zuidwesthoek op. Bosuil is officieel geen soort met een vaste nestplaats, maar wel een attentiesoort (categorie 5).

Vaste nestplaatsen in bomen – waarneming nesten

In december zijn de bomen visueel gecontroleerd op grote holten en nesten. Veruit het grootste deel van de bomen heeft een relatief geringe diameter, zeker op grotere hoogten. De diameter is in het algemeen te klein om een holte te bevatten die geschikt is voor Bosuil. In de grotere bomen zijn geen grotere holten aangetroffen. Het vermoeden bestaat dat de Bosuil elders in de omgeving broedt. In geval van visuele inspecties vanaf de grond kunnen holten echter worden gemist.

Van de grotere nesten zijn er verschillende gevonden verspreid over het terrein. In de meeste gevallen ging het om Ekster, Kraai en Houtduif. Deze soorten beschikken niet over vaste nestplaatsen. In de uiterste westhoek zijn twee nesten aangetroffen die qua vorm en grootte overeenkomen met roofvogelhorsten. Het ging om een nest in een met klimop begroeide els (linkerstip) en een nest in een grote Californische cipres (rechterstip). Als het horsten betreft, dan gaat het om Havik of Buizerd. Gezien het tijdstip van de inspectie kon geen uitspraak worden gedaan over de status, maar wel verkeerden beide nesten in goede staat.

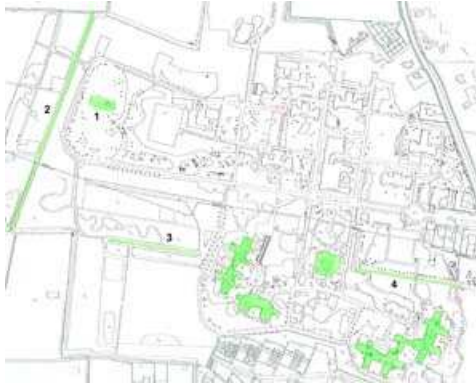
Figuur 8. Westzijde Sancta Maria met locaties mogelijke horsten (geel).

Figuur 9 & 10. Nestbomen met mogelijke horsten met links de westelijke horst en rechts de oostelijke horst.

2.4 Vissen

Op het terrein worden acht wateren gedempt, waarvan er vier permanent zijn. De overige locaties zijn laagten ontstaan door sloop van gebouwen. In de zomer van 2013 stonden al deze laagten droog. De overige vier wateren zijn bemonsterd met een standaardsteeknet van Ravon. Het gaat om een vijver en drie sloten.

Figuur 9. Plangebied met in groen de te dempen wateren.

Water 1 (geen foto)

Het betreft een vijver van circa 15 meter doorsnee met geleidelijk aflopende oevers. In het midden bedraagt de waterdiepte naar schatting een halve meter. Plantengroei is beperkt aanwezig, voornamelijk in de vorm van waterpest en algen. Tijdens het veldbezoek was het water vrij troebel en begon een kroosdek tot ontwikkeling te komen. Van de soortgroep vissen zijn alleen Tiendoornige stekelbaarzen gevangen. Daarnaast waren forse aantallen (honderden) larven en adulten van de Kleine watersalamander aanwezig. Deze hoge aantallen in een vegetatiearme vijver wijzen erop dat er naast stekelbaars vermoedelijk geen andere soorten voorkomen.

Water 2

Het betreft een smalle sloot (< 2m) met een beperkte waterdiepte. Tijdens het veldbezoek stond het waterpeil zeer laag en bedroeg de diepte 10 tot 20 centimeter. Normaal gesproken bedraagt de waterstand circa 30 centimeter. In het centrale deel van de sloot groeide extreem veel ondergedoken vegetatie, met name in de vorm van waterpest en draadalgen. Het water was helder. Beide uiteinden van de sloot bevatten troebel water en dikke sliblaag. De bemonstering leverde weinig resultaat op. Er zijn een dood snoekje (ca. 10 cm) en enkele Tiendoornige stekelbaarzen gevangen. Tijdens de bemonstering stond het waterpeil te laag om een leefgebied te vormen voor beschermde vissoorten. Bij hogere waterstanden zijn hoogstens eerstejaars Kleine modderkruipers te verwachten, maar de soort is dus niet aangetroffen.

Sloot 3

Het betreft een vrij brede bossloot (ca. 2,5 m) met troebel, blauwgrijs water. Plantengroei kwam niet in de sloot voor. De bodem bestond uit een dikke laag rotte bladeren en takken. Het water had een lichte rioollucht. Tijdens eerdere bezoeken had het water dezelfde kleur en geur. In de sloot zijn geen vissen aangetroffen.

Sloot 4

Het betreft een vrij brede sloot (ca. 2,5 meter) met troebel water en, tijdens het veldbezoek, een beginnend kroosdek. Er was veel ondergedoken vegetatie aanwezig in de vorm van waterpest. Het waterpeil stond vrij laag en de waterdiepte bedroeg hooguit 30 centimeter, maar meestal minder. Het te dempen deel sluit aan op een bossloot met een slechte waterkwaliteit. In de sloot zijn alleen onbeschermde Tiendoornige stekelbaarzen, eerstejaars Zeelten en een jonge Kroeskarper gevangen. Dit komt overeen met een deel van de sloot dat in een eerder stadium is gedempt. Hier is destijds ook één eerstejaars Kleine modderkruiper gevangen, maar deze soort is nu niet aangetroffen.

3 CONCLUSIES

Uit het onderzoek komt naar voren dat rekening gehouden dient te worden met vier strikter beschermde soorten of soortgroepen, te weten vleermuizen, Eekhoorn, broedvogels met vaste nestplaats en broedvogels zonder vaste nestplaats. Met betrekking tot vaste nestplaatsen van vogels is de status onzeker.

Vleermuizen

Het terrein is in gebruik als foerageergebied door vijf en waarschijnlijk zes soorten vleermuizen. De aantallen zijn niet groot. Hieruit is geconcludeerd dat het plangebied niet het hoofdfoerageergebied is in de omgeving, maar een kleiner onderdeel in een netwerk van foerageergebieden. Als gevolg van het plan zal een aanzienlijke hoeveelheid bomen worden gekapt. Naar verwachting zal dit niet of nauwelijks van invloed zijn op de kwaliteit van het foerageergebied, omdat het parkachtige karakter behouden blijft. Wel wordt aanbevolen om in het verlichtingsplan rekening te houden met vleermuizen. Dit is mogelijk door omlaaggerichte armaturen te gebruiken met amberkleurige verlichting.

Er is één verblijfplaats gevonden. Deze bevond zich in het ketelhuis. Gezien het forse aantal vleermuizen moet uitgegaan worden van een kraamverblijf. Daarnaast fungeert het gebouw hoogstwaarschijnlijk ook als paarverblijf. Het gebruik als winterverblijf is niet uit te sluiten. Het ketelhuis zal gesloopt worden. Omdat vleermuizen strikt beschermd zijn (tabel 3 en bijlage IV HR) kan dit niet zondermeer gebeuren. Wettelijk gezien dient het negatieve effect dat de sloop teweegbrengt te niet te worden gedaan. Dit betekent dat er voor de sloop een alternatief verblijf moet worden aangeboden (eventueel tijdelijk) en dat er tijdens de sloop geen vleermuizen in het gebouw aanwezig mogen zijn. Omdat de locatie een kraam-, paar- en mogelijk een overwinteringsfunctie heeft, komen voor het nemen van werende maatregelen alleen de minst kwetsbare perioden in aanmerking, te weten half maart-april en oktober-begin november. Voor het plan dient een mitigatie- en compensatieplan te worden opgesteld, inclusief een ecologisch werkprotocol, op basis waarvan de functionaliteit op korte en lange termijn geborgd blijft. Omdat het terrein waarop het ketelhuis staat onbebouwd blijft, kan overwogen worden om de grote schoorsteen – die een centrale koker vormt in het ketelhuis – te behouden. Andere oplossingsrichtingen zijn het geschikt maken of houden van één van de twee meest westelijk gelegen paviljoens of de nieuwbouw. In het eerste geval dient een (gedeeltelijk) open spouw aanwezig te zijn. In het tweede geval zijn kleine aanpassingen aan de constructie nodig. In aanvulling hierop is te overwegen om een vleermuiskelder in het park aan te brengen. Een vleermuiskelder is alleen geschikt ter overwintering en derhalve niet als vervanging voor de kraamverblijven. In alle gevallen dienen de alternatieven beschikbaar te zijn voordat het ketelhuis wordt gesloopt.

Conclusie: Compenseren/mitigeren verblijfplaats schoorsteen.

Eekhoorn

De Eekhoorn is minder streng beschermd (tabel 2) dan vleermuizen. De gevonden nestboom zal uiteindelijk verdwijnen. Dit is geen punt zolang het terrein geschikt blijft als leefgebied. Eekhoorns zijn goed in staat een nieuw nest te bouwen. Uit het onderzoek is een lage dichtheid aan Eekhoorns gebleken op grond van het aantal waarnemingen en mogelijke nesten. Vermoedelijk is slechts één territorium aanwezig. Omdat het terrein zijn parkachtige karakter behoudt, is de verwachting dat Eekhoorn zich in het gebied kan handhaven. Wel dienen zoveel mogelijk oude bomen behouden te blijven, waaronder de dennen op de begraafplaats. Nestbomen moeten worden gekapt in de periode half september-november, dat wil zeggen buiten de voortplantingstijd en de winter. Verder mag tijdens het kappen geen Eekhoorn in de boom aanwezig zijn of moet de boom worden neergelegd.

Conclusie: Bomen met eekhoornest kappen in de periode half september-november.

Broedvogels met vaste nestplaatsen

Er zijn twee mogelijke vaste nestplaatsen gevonden. Het is niet zeker of de nesten in gebruik zijn, maar beide waren in goede staat. De aanwezigheid van een Buizerd gedurende de zomer van 2013 zou op een buizerdnest kunnen wijzen. Gelet op de geringe onderlinge afstand tussen de twee nesten is het niet aannemelijk dat beide nesten in gebruik zijn. Om zekerheid te krijgen over de status van de nesten is aanvullend onderzoek nodig in het voorjaar (maart/april). Indien de betreffende bomen in gebruik zijn en behouden blijven is geen actie nodig, behalve het aanhouden van een buffer rond het nest gedurende werkzaamheden. Indien de bomen in gebruik zijn en moeten verdwijnen, is een planaanpassing noodzakelijk of een omgevingscheck, eventueel met ontheffing. Compensatie, zoals het verplaatsen van het nest, blijkt niet effectief.

Conclusie: Tweetal bomen met mogelijke buizerdnest. Bij kap nadere beoordeling en zo nodig planaanpassing of omgevingscheck uitvoeren, eventueel met ontheffing.

Broedvogels zonder vaste nestplaatsen

Op alle plaatsen met opgaande begroeiing of ruigte zijn broedvogels te verwachten. Het is verboden broedsels te verstoren of te vernietigen. Daarom dient het verwijderen van begroeiing buiten het broedseizoen te gebeuren. Het zwaartepunt van de broedtijd beslaat de periode half maart-half juli, maar vooral latere broedgevallen zijn mogelijk. Daarom wordt aanbevolen de periode half maart-half augustus aan te houden. In de periode november-februari is de kans op broedgevallen zeer klein.

Conclusie: Kap/verwijderen groen buiten broedseizoen.

Vissen en amfibieën

Er zijn geen beschermde vissoorten of strikter beschermde amfibieënsoorten aangetroffen. Dit betekent dat ten aanzien van ingrepen in het water alleen met de zorgplicht rekening gehouden dient te worden. Dit houdt in dat buiten de voortplantingstijd gewerkt moet worden om beide soortgroepen te ontzien, dat wil zeggen buiten de periode maart-juni. Het dempen van de sloten dient één richting op te gebeuren, waarbij het water kan afvloeien naar een watergang die behouden blijft. Voor het dempen van de vijver dient deze eerst te worden leeggepompt via een fijnmazige korf, waarna aanwezige amfibieën en vissen kunnen worden weggevangen en overgezet naar naburig water.

Conclusie: Demping buiten periode maart- juni. Ten behoeve van vis e.d. sloten demping richting te behouden watergang en de vijver eerst leegpompen en leegvissen.

Mitigatie- en compensatieplan

Op het terrein komt een aantal minder en meer streng beschermde soorten of soortgroepen voor die allen andere eisen stellen aan de maatregelen om schade te voorkomen. Voor sommige soorten, zoals vleermuizen, worden hoge eisen aan de maatregelen gesteld. Verder heeft het project een aanzienlijke schaal dat de meerdere jaren zal vergen. Daarom wordt geadviseerd een mitigatie- en compensatieplan op te stellen, inclusief een ecologisch werkprotocol. Er dient ermee rekening te worden gehouden dat op de bouwactiviteiten zelf ook beperkende maatregelen van toepassing kunnen zijn. In dit geval bijvoorbeeld om broedvogels in de directe omgeving van de bouwplaatsen te ontzien.

BIJLAGE I: Sancta Maria met voorgenomen ingrepen

